

יער אודם: השפעת היסטוריית שימושי קרקע ופעילות בע"ח על דפוס התחדשות היער מנקודת מבט של שרידות הבלוט והתבססות הנבט בין סובסטרטים שונים

לילך יער ואבי בר מסדה

הצומח הים-תיכוני הושפע במשך אלפי שנים מהפרעות כגון שריפה, רעייה וכריתה. ההפרעות שינו את תצורות הצומח, מגוון המינים והמגוון הנופי. יער אודם, בו נפוצים אלון מצוי ואלון תולע, ממחיש את השפעת ההפרעות על הצומח, מאחר ומורכב משני אזורים בעלי היסטוריה שונה. חלקו המערבי היה נתון תחת משטר הפרעות אינטנסיבי, בעוד שחלקו המזרחי הופרע במידה מועטה. במחקר זה בדקתי כיצד מורשת פעילות האדם השפיעה על דפוס התחדשות היער על ידי יצירת מצעים שונים: קרקע חשופה וגלי אבנים.

המחקר התבסס על ניסוי ומדידות שדה. בניסוי בדקתי את שרידות הבלוטים על שני המצעים, על ידי הטמנת בלוטים באתרים שונים וספירת מספר הבלוטים ששרדו. בנוסף, ספרתי את כמות הנבטים שנמצאו על כל מצע ומדדתי את פרופורציית כיסוי העשבונים והצמרות בכל אזור ביער. לא מצאתי הבדלים מובהקים בשרידות הבלוטים בין המצעים. לעומת זאת, כמות הנבטים שצמחו על גלי אבנים הייתה גבוהה באופן מובהק מהצפוי, בשני אזורי היער. בנוסף, מצאתי כי באזור המופרע שולטים עשבונים בעוד שבאזור השמור שולטים עצים.

התוצאות מראות שההבדלים בדפוס התחדשות היער מתרחשים בשלב הנבט, ייתכן שעל ידי וויסות תהליכים של טריפה ותחרות, מאחר וגלי האבנים מהווים מצע התחדשות מועדף בשל הגנה מטריפה והקטנת תחרות עם עשבונים. לפיכך, יצירת מצעים שונים בשל פעילות אדם, משפיעה על דפוס התחדשות עצי האלון ביער אודם.

לילך יער lilachyaar@gmail.com
ד"ר אבי בר – מסדה barmassada@gmail.com